

Rūdolfis Rubenis, Mg.hist.

Latvijas Universitātes Muzejs, krājuma glabātājs

Latviešu studenšu korporācijas *Dzintra* regālijas LU Muzeja krājumā

2024. gada 20. maijā latviešu studenšu korporācija *Dzintra* atzīmē savu Simtgadi kopš tās dibināšanas - 1924. gada 20. maijā.¹ Līdz šim LU Muzejā notikuši pētījumi tikai par studentu korporācijām, nevis par studenšu korporācijām jeb sieviešu akadēmiskajām mūža organizācijām. Lai nerastos vienveidība LU studentu akadēmisko mūža organizāciju vēstures pētniecībā, šoreiz uzrakstīta rubrika par studenšu korporācijas *Dzintra* regālijām LU Muzeja krājumā. Šai rubrikai arī ir simboliska nozīme, jo tas ir veltījums vienai no vissenākajām un vislielākajām latviešu studenšu korporācijām Latvijā un pasaulē.

Regāliju raksturojums

Dzintru meitenes deķelis (foto: Rūdolfis Rubenis)

LU Muzeja krājumā pastāvīgi glabājas **6 latviešu studenšu korporācijas *Dzintra* regālijas** - biedru kandidātes galvassega (studenšu korporāciju valodā saukta par meitenes segni)², viena komerša (svētku)³ un trīs sadzīves krāsu lentes⁴, kā arī krāsu vairodziņš kā kaklarota (bez ķēdītes)⁵. ***Dzintra* savu galvassegu nesauc par segni, bet gan par deķeli**, tāpat kā studentu korporācijas, izņemot *Tervetia*, kas to sauc vienkārši par cepuri.⁶

Biedru kandidātes (meitenes) nēsā savu segni **bez krāsu lentes**, bet gan ar savas studenšu korporācijas **izšūtu sudraba cirķeli** melnā samta audumā. Cirķelis ir kaligrāfiski savīta korporācijas devīze latīņu valodā, ko var atšifrēt: *Vivat, crescat, floreat Dzintra in aeternum* (lai zel, zied un plaukst *Dzintra* mūžu mūžos). Biedrēm (komiltonēm) un vecbiedrēm (filistrēm) arī ir melnās samta segnes, taču tām sudraba cirķeļa vietā ir savs **krāsu trikolors - oranžs-zaļš-gaiši zils**. Šis trikolora krāsas arī ir uz visām auduma krāsu lentēm, ko aizliegts nēsāt *Dzintra* biedru kandidātēm, citām studentu akadēmisko mūža organizāciju biedrēm (izņemot, ja kādai organizācijai ir noslēgta formāla draudzība ar *Dzintra* - kartelis vai sadraudzības līgums; krāsu lentes jubilejas svētkos dāvina viensotram) un pie studenšu korporācijām

¹ Sperga, Ilze (red.). *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: ULMA. 2003, 23. lpp.

² LUM800

³ LUM802

⁴ LUM801

⁵ LUM803

⁶ Rubenis, Rūdolfis. *Latviešu studentu korporācijas *Tervetia* krāsu deķelis*. Rīga: LU Muzejs. 2022, 1.-2. lpp.

Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/57072>

nepiederošas personas. **Studentu korporācijas oficiālās krāsu lentes drīkst nēsāt tikai biedres un vecbiedres, jo viņas ir pilntiesīgas organizācijas biedres.**⁷ Pirms gada no 2022. gada 25. aprīļa līdz 5. maijam *Dzintra* galvassegai un visām krāsu lentēm tika veikta profilaktiskā saldēšana LU Muzeja Botānikas un mikoloģijas kolekcijā, lai nodrošinātu šo muzeja krājuma priekšmetu ilgtermiņa saglabātību, iznīcinot kaitēkļus.

Dzintru svētku lente (foto: Rūdolfs Rubenis)

Visām krāsu lentēm atšķiras to izmēri - **svētku lentei ir 3 cm plata, bet sadzīves lente 1,6 cm plata.**

Svētku lentes nēsā dibināšanas svētkos jeb dibināšanas komeršā (20. maijā) un akadēmiskā gada noslēguma svētkos jeb maijkomeršā, bet sadzīves lenti dažādos korporantu pasākumos. Visas krāsu lentes nēsā no labā pleca uz kreiso gurnu, līdzīgi kā tas ir raksturīgi studentu korporācijām. Krāsu vairodziņu kā kaklarotu nēsā ap kaklu, bet tikai biedres un vecbiedres.

Dzintru sadzīves lente (foto: Rūdolfs Rubenis)

Trikolors rotā arī pašas studentu korporācijas *Dzintra* karogu, kas tika iesvētīts 2019. gada 25. maijā 95 gadu jubilejas Svētku aktā LU Lielajā aulā. Karogu ar trim krāsām iesvētīja Rīgas Anglikāņu Svētā Pestītāja baznīcas biskapiene Jāna Jēruma-Grīnberga, uzstājoties ar

svētrunu. Trikolora krāsas simbolizē latvietību un patriotismu (**oranžs**), cerību un ticību uz sasniegumiem (**zaļš**), sievišķību, skaistumu un dvēseles daili līdzās vīrietim (**gaiši zils**).⁸ Trikolors iemieso principus, kas visām dzintrām ir jātur godā visu mūžu. Studentu korporācija **ne tikai ir interešu pulciņš, bet arī liela saistību uzņemšanās pret sevi, savām biedrēm un Latvijas sabiedrību kopumā**, apliecinot piederību un ieguldījumu neatkarīgās Latvijas valsts labā.⁹

Saistības ar citām studentu akadēmiskajām mūža organizācijām

Studentu korporācija *Dzintra* pastāv saistības arī ar citām studentu korporācijām - ne tikai līgumiski noslēgtas sadraudzības, bet arī **kultūrvēsturiskā mantojuma ietvaros**. *Dzintra* savā 95 gadu jubilejas Svētku aktā saņēma vēstījumu kā dāvinājumu, un šis vēstījums bija dziesma *Dzintarjūra*. Šī skaņdarba melodijas autore ir latviešu komponiste Lūcija Garūta, kura ir pazīstama ar kantāti *Dievs, tava zeme deg* (lūgšanas dziesma visiem, kas Otrā pasaules karā cieta no PSRS un nacionālsociālistiskās Vācijas nežēlīgās okupācijas). Bet **teksta autors ir LU Teoloģijas**

⁷ LVVA. 3730. f. (Studentu korporācija *Dzintra*), 1. apr., 1. l (Statūti), 2.-3. lpp.

⁸ Kalvāne, Lelde., Tauriņa, Inese. Studentu korporācijas *Dzintra* 95. gadsvētkos akcentē sieviešu līdztiesību. No: Grigorjeva, Sandra (galv. red.). *Universitas (111/2019): P!K! 100*. Rīga: Prezidiju Konvents. 2019, 58.-59. lpp.

⁹ LVVA. 3730. f. (Studentu korporācija *Dzintra*), 2. lpp.

fakultātes absolvents, Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas trimdā arhibīskaps, latviešu luterāņu mācītājs un latviešu studentu korporācijas *Latvia* vecbiedrs **Arnolds Lūsis**.¹⁰ *Dzintarjūras* manuskriptu paņēma līdzīgi no Latvijas Otrā pasaules kara beigās, kad studentu korporācija savu darbību atsāka trimdā 1946. gada 20. maijā Eslingenē, Rietumvācijā, un tas atgriezās atpakaļ atjaunotajā Latvijas valstī pēc aptuveni 75 gadiem.¹¹ 95 gadu svētku aktā LU Lielajā aulā latviešu studentu korporācija *Līga* (vēsturiski sevi saista ar Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju), kas atrodas *Dzintra* tiesiskajā aizbildniecībā (komāna garants), tās biedru Daces Bites un Ilzes Kundziņas izpildījumā tika atskaņota *Dzintarjūra* par godu studentu korporācijas *Dzintra* 95 gadu jubilejai.¹²

Dzintru krāsu
vairodzīņš (foto:
Rūdolfs Rubenis)

Studentu korporācijai *Dzintra* pastāv formāla sadraudzība ar Baltijas valstu studentu korporācijām - 1934. gadā tika noslēgts t.s. kartelis ar Vitauta Lielā Kauņas Universitātes (Lietuva) lietuviešu studentu korporāciju *Filia Samogitiae*, kas gan vairs neeksistē.¹³ Taču 2000. gadā tika noslēgts kartelis ar Tartu Universitātes igauņu studentu korporāciju *Indla*, kas joprojām ir spēkā.¹⁴ Ne tikai *Līga*, bet arī citas latviešu studentu korporācijas atrodas tiesiskā aizbildniecībā studentu korporācijai *Dzintra* - pie Minhenes Universitātes dibinātajai *Staburadze* un pie Baltijas Universitātes Pinnebergā, Rietumvācijā dibinātā *Spīdola*; abas studentu korporācijas ir dibinātas 1947. gadā.¹⁵

***Dzintra* loma Latvijas studentu korporāciju darbībā**

No 1924. gada 2. decembra līdz 1925. gada 7. maijam *Dzintra* kopā ar pārējās latviešu studentu korporācijām *Daugaviete* (1921), *Gundega* (1923) un *Imeria* (1924) izveidoja Latvijas Studentu Prezidiju Konventu, kas ir visu Latvijas studentu korporāciju jumtorganizācija.¹⁶

Kā iepriekš minēts par studentu korporāciju galvassegu, 1925. gadā Latvijas Studentu Prezidija Konvents lēma par segņu lietošanu. Par segnes formu izvēlējās beretes formas melnu samta galvassegu, ko **pirmoreiz oficiāli sāka nēsāt 1926. gada 18. novembra gājienā uz Rīgas Brāļu kapiem**. Šis ir vēsturisks datums, ar ko latviešu studentu korporācijas sāk lietot segnes līdz pat šodienai.¹⁷

¹⁰ Kalvāne, Lelde., Tauriņa, Inese, 59. lpp.

¹¹ Sperga, Ilze (red.), 24.-25. lpp.

¹² Kalvāne, Lelde. Tauriņa, Inese, 58. lpp.

¹³ Rubenis, Rūdolfs. *Vitauta Lielā Kauņas universitātes-Latvijas Universitātes sadraudzības apliecinājums*. Rīga: LU Muzejs. 2020, 3. lpp. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/54200>

¹⁴ Sperga, Ilze (red.), 25. lpp.

¹⁵ Ščerbinskis, Valters (sast.). *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju Konvents. 2010, 79. lpp.

¹⁶ Dambe, Līga. *Dzintras atjaunošanas 30. gadadiena*. No: Grigorjeva, Sandra (galv. Red.). *Universitas (112/2020)*. Rīga: Prezidiju Konvents. 2020, 8. lpp.

¹⁷ Sperga, Ilze (red.), 8. lpp.

Pēc Otrā pasaules kara trimdā 1948. gada 27. augustā Eslingenā notika Latvijas Studenšu Prezidija Konventa pirmā sēde, kurā piedalījās *Dzintra*, bet bez savām tiesiskajā aizbildniecībā esošajām studenšu korporācijām. 1947. gada martā pie Baltijas Universitātes (1946-1949) dibinās latviešu studenšu korporācija *Spīdola*, bet pie Minhenes Universitātes tā paša gada septembrī *Staburadze*. *Dzintra* uzņēmās tiesiskā aizbildņa lomu, bet abas jaunās studenšu korporācijas netika uzņemtas jumtorganizācijā.¹⁸

Visā trimdas laikā (1946-1989) *Dzintra* biedres bija izkaisītas pa visu pasauli, izveidojot savas kopas ASV, Austrālijā, Kanādā, Zviedrijā, Lielbritānijā, Rietumvācijā, Čīlē, Jaunzēlandē un Venecuēlā.¹⁹

1989. gada 18. oktobrī, kad PSRS un tās kontrolē esošās satelītvalstis (Austrumvācija, Polija, Čehoslovākija, Ungārija, Rumānija un Bulgārija) pieredzēja demokrātiskās pārmaiņas, tas radīja labvēlīgus apstākļus LU vēsturisko studentu akadēmisko mūža organizāciju darbības atjaunošanai, ko 1940. gada 13. jūlijā PSRS okupācija bija pārtraukusi Latvijā saskaņā ar Latvijas sabiedrisko lietu ministra lēmumu par studentu akadēmisko mūža organizāciju slēgšanu. Pēc gandrīz pusgadsimta ilgā aizlieguma, *Dzintra* atgriezās savā dzimtajā Latvijā, ka kļuva par pirmo latviešu studenšu korporāciju, kas atjauno un uzsāk studenšu korporāciju darbību Latvijā.²⁰ Tas nozīmēja, ka atkal varēja publiski nēsāt savas regālijas, ko PSRS okupācija bija aizliegusi. Tieši *Dzintra* darbības atjaunošana gandrīz sakrita ar 1989. gada 30. oktobri, kad tā laika Pētera Stučkas LVU rektora un latviešu studentu korporācijas *Gersicania* vecbiedra, prof. Jura Zaķa vadībā pieņēma lēmumu par studentu/šu korporāciju darbības atjaunošanu Latvijā.²¹ Pēc gada, 1990. gada 2. jūlijā LU Lielajā aulā (1990. gada 19. martā Latvijas PSR Ministru padome pieņēma lēmumu par LU vēsturiskā nosaukuma nomaiņu), piedaloties LU rektoram J. Zaķim un RPI (mūsdienās RTU) rektoram Egonam Lavendelim, notika simboliska studentu/šu korporāciju vienotas darbības oficiāla atjaunošana visā Latvijā.²² Jau pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas *Dzintra* iesaistījās Latvijas Studenšu Prezidiju Konventa darbības atsākšanā Latvijā, kad 1992./1993. ak. g. uzņēmās prezidējošās latviešu studenšu korporācijas lomu;²³ Latvijas Studenšu Prezidiju Konvents atjaunoja savu darbību Latvijā 1990. gada 6. oktobrī Rīgas Skolotāju namā. Prezidēšanas laikā tika uzņemtas iepriekš minētās, Rietumvācijā dibinātās latviešu studenšu korporācijas *Spīdola* un *Staburadze*, kā arī pie Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas dibinātā *Līga*, sekmējot šo organizāciju integrēšanos Latvijas studenšu korporāciju saimē.²⁴

Izmantotie avoti un literatūra

1. LUM800
2. LUM801
3. LUM802

---

¹⁸ Turpat, 10. lpp.

¹⁹ Ščerbinskis, Valters (sast.), 79. lpp.

²⁰ Dambe, Līga, 55. lpp.

²¹ LUM2247-LUM2248

²² Sperga, Ilze (red.), 12. lpp.

²³ LUM804

²⁴ Sperga, Ilze (red.), 13. lpp.

4. LUM803
5. LVVA. 3730. f. (Studenšu korporācija *Dzintra*), 1. apr., 1. l (Statūti);
6. Dambe, Līga. *Dzintras atjaunošanas 30. gadadiena*. No: Grigorjeva, Sandra (galv. red.). *Universitas (112/2020)*. Rīga: Prezidiju Konvents. 2020, 8.-14. lpp.
7. Kalvāne, Lelde., Tauriņa, Inese. Studenšu korporācijas *Dzintra* 95. gadaskvartā akcentē sievietes līdztiesību. No: Grigorjeva, Sandra (galv. red.). *Universitas (111/2019): P!K! 100*. Rīga: Prezidiju Konvents. 2019, 58.-62. lpp.
8. Rubenis, Rūdolfs. *Latviešu studentu korporācijas Tervetia krāsu deķelis*. Rīga: LU Muzejs. 2022, 4 lpp. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/57072>
9. Rubenis, Rūdolfs. *Vitauta Lielā Kauņas universitātes-Latvijas Universitātes sadraudzības apliecinājums*. Rīga: LU Muzejs. 2020, 5 lpp. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/54200>
10. Spurga, Ilze (red.). *Studenšu Prezidiju konvents*. Rīga: ULMA. 2003, 71 lpp.
11. Ščerbinskis, Valters (sast.). *Uzticīgi draugam: Latvijas studējošo slēgtās mūža organizācijas*. Rīga: Prezidiju Konvents. 2010, 199 lpp.